

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

Методичні рекомендації
до виконання курсової роботи
з «ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ»
для студентів спеціальності
072 "Фінанси, банківська справа, страхування
та фондовий ринок"
другого (магістерського) рівня

Харків
ХНЕУ ім. С. Кузнеця
2023

УДК 336(07.034)

М54

Укладачі: І. В. Журавльова

Затверджено на засіданні кафедри
фінансів. Протокол № 1 від 25.08.2023 р.

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Методичні рекомендації до виконання курсових робіт для
М54 студентів спеціальності 072 "Фінанси, банківська справа,
страхування та фондовий ринок" другого (магістерського) рівня
[Електронний ресурс] / уклад. І. В. Журавльова. – Харків : ХНЕУ ім.
С. Кузнеця, 2023. – 34 с.

Докладно розглянуто основні процесуальні, організаційні та методичні аспекти підготовки курсових робіт. Надано методичні поради студентам із підготовки курсової роботи на високоякісному рівні.

Рекомендовано для студентів спеціальності 072 "Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок" другого (магістерського) рівня.

УДК 336(07.034)

© Харківський національний
економічний університет
імені Семена Кузнеця, 2023

Вступ

Курсова робота є самостійним комплексним науково-практичним дослідженням однієї з актуальних проблем, яке присвячене розв'язанню поставленої проблеми із застосуванням сучасних наукових методів.

Курсова робота повинна відповідати **таким вимогам**:

1. Наявність самостійних теоретичних і науково-дослідницьких розробок за обраною проблематикою.

2. Цільове спрямування роботи на досягнення конкретних практично значущих результатів, пов'язаних із підвищенням якості й ефективності управління фінансами.

3. Конкретність, спроможність застосовувати економічні знання з урахуванням специфіки конкретної галузі.

4. Відповідність рівня розробки курсової роботи сучасному рівню наукових розробок, методичних положень і рекомендацій, відбитих у спеціальній літературі.

5. Самостійність, спроможність розробляти і захищати оригінальні підходи до розв'язання практичних задач.

6. Практична спрямованість результатів, що пропонуються в курсовій роботі й ефективність рекомендацій із вдосконалення фінансово-господарської діяльності підприємств галузі.

7. Цілісність, логічність, доведеність, чітко, ясно і достовірно викладення матеріалу.

8. Відповідність оформлення курсової роботи вимогам нормоконтролю.

Метою написання курсової роботи є закріплення, поглиблення і спеціалізація знань та навичок студента шляхом самостійного вирішення реальних завдань з фінансового менеджменту.

У цих методичних рекомендаціях проведена адаптація основних положень вимог ДСТУ 3008:2015 «Інформація та документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлювання», а також чинних у Харківському національному економічному університеті імені Семена Кузнеця (ХНЕУ ім. Семена Кузнеця) "Методичних рекомендацій до оформлення курсових, дипломних та науково-дослідних робіт для

студентів усіх спеціальностей усіх форм навчання", до вимог кафедри.

Якість виконання курсової роботи визначається тим, наскільки студент оволодів навичками збору вхідної інформації, її оброблення, аналізу, а також формування науково обґрунтованих висновків у рішеннях, що пропонуються. Студенту необхідно закріпити навички використання засобів обчислювальної техніки, як у процесі виконання досліджень, так і під час ухвалення рішень, кваліфіковано оформлювати матеріали, що ілюструють зміст курсової роботи.

Метою видання цих методичних рекомендацій є детальне роз'яснення студенту основних процесуальних, організаційних і методичних елементів написання та захисту курсової роботи. Підготовка курсової роботи передбачає виконання пов'язаних між собою етапів:

1. Підготовчий етап: вибір теми курсової роботи і погодження її з керівником; оформлення графіка роботи, листка-завдання та робота над укладанням плану; підбір і вивчення літератури.

2. Керівництво і контроль за ходом виконання курсових робіт: загальне керівництво кафедри; робота з керівником.

3. Робота над змістом курсової роботи: загальні засади; характеристика структурних елементів; наукова мова викладення матеріалу.

4. Підготовка роботи до перевірки у системі "Антиплагіат".

5. Порядок захисту курсової роботи: захист, розроблення тез доповіді; захист роботи перед комісією.

1. Загальні вимоги та завдання до курсової роботи

Курсова робота передбачає самостійну роботу студента, результатом якої є логічно структурований матеріал, що може виступати свідченням здобутих компетентностей, які відповідають спеціальності. У курсовій роботі обов'язковою є наявність елементів наукової новизни, отриманих у наслідок ґрунтовного самостійно здійсненого аналізу та синтезу наукової літератури за обраною проблематикою. Оскільки курсова робота є підтвердженням готовності студента до самостійної практичної діяльності у фінансовій сфері, його здатності ухвалювати управлінські фінансові рішення, вона повинна відповідати таким вимогам:

бути спрямованою на вирішення науково-методичних, організаційних, науково-практичних проблем з обраної теми дослідження;

орієнтуватися на використання сучасних наукових методів;

містити конкретні рекомендації, спрямовані на вдосконалення досліджуваного об'єкта;

доводити здатність студента кваліфіковано орієнтуватися в теоретичних та практичних аспектах обраної проблематики, здійснювати самостійні розробки за темою дослідження;

доводити готовність студента до практичної діяльності в умовах ринкової економіки.

У процесі написання курсової роботи студент повинен проявити високий рівень загальноосвітньої і спеціальної підготовки у сфері теорії і практики фінансів, здатність застосовувати теоретичні знання для успішного вирішення практичних проблем, вміння проводити наукові та практичні дослідження, підбираючи і обробляючи відповідний статистичний та практичний матеріал, здійснювати наукове узагальнення оброблених джерел. Студент повинен використовувати актуальну літературу та враховувати останні зміни в законодавстві України. Стиль викладення матеріалу в курсовій роботі повинен бути науковим, кожен результат має бути науково обґрунтованим та практично значущим. Відповідальність за коректність та достовірність

поданої в роботі інформації, правильність розрахунків, якість оформлення та обґрунтованість отриманих висновків несе студент.

2. Підготовчий етап виконання курсової роботи

2.1. Вибір теми курсової роботи і погодження її з керівником

Діяльність студента з виконання курсової роботи **починається з вибору теми** (тематика, що рекомендується кафедрою, наведена у додатку А). Студент самостійно обирає тему роботи із поданої тематики. Він може запропонувати свою ініціативну тему, що повинна бути погоджена із завідувачем кафедри. Ця тема повинна розглядатися в контексті спеціальності "Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок". Обираючи тему, студент повинен усвідомлювати її значущість для розвитку економіки, наявний досвід розробок за обраною тематикою, враховувати знання, отримані під час навчання в магістратурі, інтерес до дослідження за обраним напрямом та інші чинники. Вибір теми курсової роботи повинен бути узгоджений із керівником, який може кваліфіковано проінформувати, стосовно специфіки обраного напрямку дослідження. Результатом остаточного визначення теми курсової роботи є **заява на ім'я завідувача кафедри**, із зазначенням остаточно узгодженого із керівником формулювання теми. Зразок заяви подано в додатку Б.

2.2. Оформлення графіка роботи, листка-завдання і робота над укладанням плану

Метою укладання завдання на роботу є виявлення завдань роботи і поставлених у ній основних проблем, відповідно до теми, яка вказується в пояснювальній записці, зразок оформлення якої наведено в додатку В. Оформлення завдання на роботу передусім укладанням плану майбутньої роботи. Приклад оформлення листка-завдання на курсову роботу наведено в додатку Д. У листку-завданні визначається термін подання готової роботи. Завдання на курсову роботу є підставою для розроблення плану та графіка написання роботи. У курсовій роботі

повинні бути розглянуті теоретичні і практичні аспекти теми, а також визначені напрями підвищення ефективності економічної діяльності підприємств галузі, що досліджується, сформовані основи охорони праці на аналізованому суб'єкті підприємництва. Виходячи із цього, робота складається із **трьох змістових розділів**.

Під час укладання плану слід звернути увагу на назви розділів курсової роботи. Формулювати назви слід лаконічно, стисло, тобто не переобтяжувати їх зайвою інформацією. Як правило, назва розділу містить одну пропозицію щодо вдосконалення обраного об'єкта дослідження. Проте не слід прагнути до надмірної стислості, оскільки чим коротше заголовок, тим він ширше за своїм змістом. Не доцільно складовим елементам роботи давати назви, що співпадають із назвами питань у підручниках і навчальних посібниках. Назва розділу не повинна містити назву метода, за допомогою якого вирішується завдання, поставлене для розділу чи параграфа (наприклад, не слід називати параграф "Аналіз фінансового стану підприємства" чи "Дослідження інструментів управління дебіторською заборгованістю"). Для підбору джерел інформації доцільно використовувати:

Наукові публікації, що індексуються у міжнародних наукометричних базах (зокрема, Scopus, Web of Science (WOS), Ulrich's Periodicals Directory, Citations in Economics (CitEc), Copernicus тощо).

Наукові публікації у виданнях: "Фінанси України", "Бізнес-Інформ", "Вісник НБУ", "Банківська справа", "Актуальні проблеми економіки", "Ринок цінних паперів України", "Финансы и кредит", "Статистика України", "Финансовая аналитика: проблемы и решения", "Бюллетень финансовой информации", "Экономический анализ: теория и практика" та публікації інших видань.

Статистичні довідники Державного комітету статистики України.

4. Електронні публікації [4 – 9].

Глибина ретроспективного аналізу фахових науково-методичних джерел визначається потребами дослідження: для рівня підготовки "магістр" – не менше 50 джерел.

3. Керівництво і контроль за ходом виконання курсових робіт

3.1 Виконання курсової роботи

Підготовка курсової роботи є результатом самостійної роботи студента з урахуванням порад керівника, спрямованої на розв'язання конкретної практичної задачі. Упродовж консультацій із керівником студент має можливість обговорювати з ним всі проблеми і питання, що виникають під час написання курсової роботи.

Студент надає керівнику на перевірку завершені розділи роботи, відповідно до затвердженого завдання та в строки, встановлені кафедрою. Остаточний варіант курсової роботи оформлюється з урахуванням зауважень наукового керівника.

3.2. Керівництво курсовою роботою

Підготовка курсової роботи є самостійною роботою, яка здійснюється під керівництвом керівника – спеціаліста кафедри з обраної тематики.

До основних функцій наукового керівника належать:

- 1) практична допомога студенту під час вибору теми курсової роботи та її деталізації;
- 2) видача завдання на її виконання;
- 3) рекомендації щодо вибору джерел науково-методичної та спеціальної інформації;
- 4) кваліфікована консультація щодо використання і попереднього об-роблення вихідних даних під час проходження передкурсової практики;
- 5) науково-методичні консультації щодо виконання завдань курсової роботи;
- 6) систематичний контроль за виконанням етапів затвердженого календарного плану написання курсової роботи;
- 7) надання порад щодо подання матеріалу в курсовій роботі;
- 8) оцінка якості її виконання за встановленими критеріями, який надається у вигляді відгуку наукового керівника.

Студент зобов'язаний регулярно відвідувати консультації наукового керівника, інформувати його про хід виконання курсової роботи, доводити до його відома можливість несвоєчасного виконання роботи.

3.3. Підготовка до захисту курсової роботи

Студент зобов'язаний подати керівнику на перевірку готові частини курсової роботи в установлені строки. Якщо студент не буде дотримуватися календарного графіка виконання роботи, його не буде допущено до захисту.

Остаточний варіант курсової роботи подається на рецензування науковому керівнику не пізніше, ніж за тиждень до початку роботи екзаменаційної комісії.

У ході підготовки до захисту курсової роботи студент готує до захисту доповідь (що відображає основний зміст роботи, акцент робиться на аналітичному та оптимізаційно-управлінському розділі та презентацію.

Доповідь містить обґрунтування актуальності теми, короткий зміст виконаної роботи, висновки і пропозиції, отримані в результаті проведеного дослідження та його практичне значення. Доповідь складається з дотриманням логіки викладення матеріалу й містить найбільш вагомні результати курсової роботи. У якості ілюстрації свого виступу студенту необхідно підготувати презентацію для членів екзаменаційної комісії. Титульний слайд презентації містить: прізвище, ім'я, по батькові студента, назву роботи; зміст презентації відображає: найбільш показові з точки зору узагальнення студентом таблиці, графіки, схеми, діаграми та інші цифрові матеріали, що відображають основні самостійні розробки, висновки і пропозиції. Презентація курсової роботи має бути виконана в MS Power Point. Графічний матеріал, призначений для презентації доповіді на захисті курсової роботи, може містити схеми, діаграми тощо.

4. Підготовка курсової роботи

4.1. Загальні рекомендації щодо написання курсової роботи

Курсова робота припускає наявність таких елементів: практичної значущості; комплексного системного підходу до вирішення завдань дослідження; теоретичного використання передової сучасної методології і наукових розробок; наявності елементів творчості.

Курсова робота - це закінчене науково-практичне дослідження.

Практична значущість курсової роботи полягає в обґрунтуванні реальності її результатів для потреб практики.

Реальною вважається робота, виконана відповідно до наявних проблем бази практики, на основі її реальних даних за кілька років, і результати якої після захисту повністю або частково можуть бути впроваджені в практику діяльності базового підприємства або аналогічних йому.

Відповідність робіт вимогам реальності даних підтверджується наявністю відповідної довідки з бази практики.

Матеріал слід викладати відповідно до назви і мети роботи, логічно струнко і послідовно. Студент повинен чітко усвідомлювати, що мета роботи складається не в простому описі поставлених у плані питань, а в аналізі існуючих проблем діяльності економічних суб'єктів і обґрунтуванні пропозицій щодо рішення цих проблем.

4.2. Характеристика структурних елементів курсової роботи

Курсова робота включає наступні структурні елементи:

- титульний аркуш;
- типовий бланк завдання до роботи;
- реферат
- зміст;
- вступ;
- основна частина (чотири розділи);

- висновок;
- перелік використаної літератури;
- додатки;
- графічна частина.

Вимоги з оформлення даних структурних елементів подано в окремих загально університетських методичних рекомендаціях.

Нижче подано вказівки і рекомендації до змісту матеріалу в даних структурних частинах курсової роботи.

4.2.1. Титульний аркуш

Пояснювальна записка до курсової роботи містить інформацію про найменування теми, данні про студента і керівників, допуск завідувача кафедри до захисту. Розташування інформації на титульному аркуші курсової роботи подано в додатку В.

4.2.2. Завдання на роботу

Типовий бланк завдання до роботи розміщується безпосередньо після титульного аркуша (див. додаток Д).

Після завдання до курсової роботи розміщується РЕФЕРАТ (додаток Ж).

4.2.3. Зміст

Зміст містить (в порядку згадування):

- вступ;
- послідовно перераховані назви розділів і підрозділів;
- висновок;
- перелік використаної літератури;
- найменування додатків і номери відповідних сторінок.

4.2.4. Вступ

Вступ необхідний для обґрунтування актуальності теми роботи, формулювання мети і завдань дослідження. Рекомендований обсяг вступу – 2-3 сторінки.

Розроблення кожного складового елементу курсової роботи має свої особливості. Головне завдання вступу – підготувати до сприймання основного тексту. У вступі слід розкрити актуальність теми, визначити мету й основні завдання роботи, визначити об'єкт і предмет дослідження, структуру, хронологічні рамки, інформаційну базу

дослідження.

Вступ повинен містити інформацію, яка наведена нижче.

Актуальність теми, в якій стисло викладається стан обраної проблеми, необхідність подальших досліджень та її роль в економіці.

Правильно сформулювати актуальність вибраної теми означає показати вміння відділяти головне від другорядного, з'ясувати те, що вже відомо і що доки невідомо про предмет дослідження.

Наприклад, якщо тема курсової роботи "Управління фінансовою діяльністю підприємства", обґрунтування актуальності може виглядати таким чином: *"У теперішній час, в умовах міжнародної інтеграції та глобалізації, зростає самостійність підприємств, їх економічна і юридична відповідальність. Різко підвищується значення фінансової стійкості суб'єктів господарювання. Усе це значно збільшує роль аналізу їх фінансового стану: наявності, розміщення і використання грошових коштів. Результати такого аналізу потрібні, передусім, власникам, а також кредиторам, інвесторам, діловим партнерам, менеджерам і органам державної влади. У роботі проводиться аналіз фінансового стану підприємства саме з точки зору власників підприємства, тобто для внутрішнього користування й оперативного управління фінансовою діяльністю"*.

Мета роботи повинна полягати в узагальненні теоретичних та розробці практичних рекомендацій щодо удосконалення системи управління за певним об'єктом дослідження. Не можна формулювати мету як "дослідження...", "вивчення..." тощо, оскільки ці слова вказують на засоби досягнення мети, а не на саму мету.

Наприклад, якщо, тема роботи "Управління фінансовою діяльністю підприємства", то метою роботи може бути *узагальнення теоретичних підходів та розроблення практичних рекомендацій щодо управління фінансовою діяльністю підприємства*. Якщо тема курсової роботи – "Управління фінансовою безпекою суб'єктів підприємництва", то в такому разі тему можна сформулювати наступним чином: *"Узагальнення теоретичних аспектів, розробка методичних підходів та практичних рекомендацій щодо управління фінансовою безпекою суб'єктів підприємництва"*.

Виходячи з мети роботи визначаються **завдання**. Це зазвичай робиться у формі перерахування (визначити..., розробити..., узагальнити..., виявити..., довести..., впровадити..., обґрунтувати..., встановити зв'язок..., встановити взаємозв'язок..., зробити прогноз... тощо). Формулювання завдань необхідно робити якомога більш ретельно, оскільки опис їхнього вирішення формує складові частини роботи. Вирішенню кожного із завдань присвячується окремий параграф роботи.

Об'єкт дослідження – це процес або явище, що породжує проблемну ситуацію й обрано для вивчення.

Предмет дослідження – деталізована частина об'єкта дослідження, проблема (коло питань), що розглядається в роботі на прикладі обраної галузі (базового підприємства).

Об'єкт і предмет дослідження співвідносяться між собою як загальне і часткове. В об'єкті виділяється та його частина, що є предметом дослідження. Саме на нього повинна бути зосереджена основна увага студента, оскільки предмет дослідження визначає тему курсової роботи.

Інформаційна основа роботи – стисло вказуються прізвища й ініціали авторів (в алфавітному порядку), що зробили дуже вагомий внесок у дослідження та розв'язання проблеми, основні закони і нормативні акти, на які спирається автор у роботі (з посиланнями у [квадратних дужках] на номери джерел за переліком використаної літератури).

Інформація про базу практики – подається стисла інформація (один абзац) про підприємство (організацію), на підставі даних якого виконується робота та на прикладі якого розглядається предмет дослідження: повна назва, форма власності, сфера діяльності.

Інформація про галузь, яка аналізується в курсовій роботі – надається стисла інформація про стан досліджуваної галузі, її розвиток у вітчизняній економіці, відомості про значущість галузі для економіки держави, підкріплені статистичними даними.

4.2.5. Загальні рекомендації з написання основної частини курсової роботи

У ході написання окремих розділів і підрозділів використовується підготований на етапі підбору літератури розгорнутий план із тим, щоб кожний його пункт було побудовано за певною схемою, яка не допускає повторень, логічно неузгоджених положень.

Зміст основної частини повинен точно відповідати темі роботи і повністю її розкривати. Будь-яка курсова робота – це цілісна робота, яка присвячена вирішенню єдиної проблеми, а не сукупність окремих складових частин. Логічно побудована робота не містить матеріалу, що може бути вилучений із неї без порушення злагодженості. Це досягається таким: окремі думки автор висловлює в реченнях; речення, що мають єдину тему, об'єднуються в абзаци; абзаци одного підрозділу повинні бути послідовно пов'язані одне з одним. Під час написання роботи слід зважати на правильність побудови доказів, виведення тлумачень понять і поділу останніх. У курсовій роботі необхідно доводити істинність сформульованих положень, аргументувати висновки, наводити приклади та посилатися на роботи авторитетних науковців. Практика показує, що багато студентів, у процесі обробки інформації та отримання важливих результатів не приділяють достатньої уваги викладенню цих результатів у висновках, а після цього – і на захисті роботи. Або навпаки, формують висновки без достатнього їх обґрунтування в тексті параграфа.

4.2.6. Вимоги до змісту основної частини курсової роботи (за розділами)

Написання кожного розділу курсової роботи має свої особливості, тому далі буде описана специфіка підготовки основної частини роботи, яка складатися з трьох змістових розділів.

Перший (теоретичний) розділ курсової роботи присвячується розгляду теоретичних аспектів проблеми, що досліджується і слугує підґрунтям для подальшого викладення матеріалу.

У цьому розділі зазвичай розглядаються сутність, зміст, організація процесу, що досліджується, його складові елементи.

Викладаючи теоретичні аспекти, слід пам'ятати, що цей розділ є засобом для створення теоретичної бази для розгляду практичних аспектів проблеми, що досліджується. Оскільки проникнення в сутність явища і процесу, що досліджується можливо тільки за умови використання системного підходу, тому в першому розділі доцільно відвести окреме місце історії розвитку предмету дослідження, аналізу зарубіжного досвіду організації економічних процесів.

Огляд літературних джерел – це найпоширеніша та найбільш результативна форма узагальнення інформації. Він систематизує зміст багатьох документів за основними напрямками їх використання. Водночас повинна даватися аргументована оцінка і критичний аналіз використаних відомостей.

Також рекомендується провести аналіз зміни законодавства, регулюючого об'єкт і предмет дослідження у часі: що саме, коли і якими законодавчими актами вносилося.

На всі першоджерела, на які посилається курсовик прямо (цитата) або опосередковано (згадування), обов'язково повинні бути посилання, згідно з номерами за переліком використаної літератури. Наприклад, Петров І. А. [40, с. 76] вважає, що ..., однак окремі автори [27; 64] не поділяють подібну точку зору, а дотримуються думки ...

Кожний підрозділ теоретичного розділу роботи повинен закінчуватися висновком, наприклад: "Таким чином, наведені аргументи доводять, що... та найбільш значна зміна... відбулася на стадії ...".

Теоретичну частину (перший розділ) рекомендується подати у вигляді двох-трьох підрозділів. Обсяг викладення матеріалу за кожним підрозділом повинен бути приблизно однаковим – у межах 7 сторінок, оформлених згідно із загальноуніверситетськими вимогами, тобто 35 рядків на аркуші (міжрядковий інтервал 1,3 пт).

У другому (аналітичному) розділі, виходячи із загальних теоретичних положень, розглянутих у теоретичному розділі, рекомендується проаналізувати стан об'єкта дослідження у визначеній темою роботи сфері діяльності підприємств окремої галузі.

Перший підрозділ другого розділу – 2.1 – повинен бути присвячений характеристиці підприємств галузі. Під час подання

характеристики підприємств галузі необхідно з достатнім ступенем повноти подати такі відомості: особливості та специфіка функціонування галузі; ступінь розвиненості галузі у вітчизняній економіці; чинники, що сприяють розвитку галузі та стримують його; стислі відомості з історії розвитку галузі; характеристика продукції, що випускається, або послуг, що надаються, їх специфіка; обґрунтування вибору підприємств – типових представників галузі; позиція підприємств на досліджуваному сегменті ринку; коло наявних і потенційних споживачів; механізм управління на підприємствах; розмір підприємств, чисельність співробітників; конкурентоспроможність підприємств галузі; потенціал підприємств (загальногосподарський, технологічний, науковий, фінансовий, організаційний, кадровий); ділові партнери підприємств, характер взаємовідносин із ними; напрями діяльності підприємств, наявність перспективних шляхів розвитку.

Цей перелік не є вичерпним, його можна продовжувати. Зрозуміло, що не усе, що наведене в цьому переліку, необхідно відбити в курсовій роботі – деякі матеріали будуть подані більш докладно і розгорнуто, деякі – ні, залежно від специфіки теми та обраної для аналізу галузі.

Після характеристики галузі та підприємств – типових представників – магістрант проводить об'єднання обраних підприємств у групи (наприклад, за результатами проведення кластерного аналізу) та проводить подальше дослідження за підприємством – базою практики і підприємствами, які потрапили з ним в одну групу. Аналіз здійснюється за технологією, яку також наводять в аналітичному розділі.

Подальші завдання дослідження другого розділу повинні бути спрямовані безпосередньо на комплексний аналіз предмета дослідження на прикладі обраних підприємств. Тобто метою аналітичного розділу роботи є обґрунтування резервів зростання кількісних і поліпшення якісних показників функціонування підприємств. Зміст і структура цієї частини роботи залежать від теми й основних завдань дослідження. Найменування аналізу повинно відповідати предмету дослідження та при-стосовано до умов функціонування

підприємства.

Студент у курсовій роботі повинен акцентувати увагу саме на **фінансових аспектах діяльності підприємств**, таких як: фінансові ресурси; оборотні та необоротні активи; капітал; фінансове планування; діяльність на фінансових ринках; ліквідність і платоспроможність; фінансові результати діяльності і рентабельність; дебіторська і кредиторська заборгованість; ділова активність; інвестиційна діяльність; оподаткування; взаємовідносини з банками тощо.

Наведені фінансові аспекти діяльності підприємств аналізуються на підставі звітних і планових даних фінансової й статистичної звітності підприємств.

Оптимізаційний розділ. У третьому розділі приводиться обґрунтування пропозицій з удосконалення тих сторін економічної діяльності, проблемні елементи яких були виявлені в аналітичній частині.

Пропозиції, що висловлюються в третьому розділі повинні вирішувати ті завдання, що були сформульовані у вступі. У багатьох роботах пропозиції зводяться до закликів: "треба посилити...", "удосконалювати..." тощо. Без розроблення механізму реалізації таких пропозицій вони є безпідставними. Пропозиції необхідно довести до рівня конкретних методик, рекомендацій, до розроблення форм документів, формулювань у нормативно-праві акти.

У цій частині роботи розглядаються основні резерви підвищення ефективності підприємства, що досліджується. **Логіка викладення матеріалу в цій частині роботи повинна безпосередньо кореспондувати з теоретичним і аналітичним розділом.**

Заходи або напрями, що пропонуються студентом з метою вдосконалення предмета дослідження, повинні чітко поділятися на дві частини: ті, що вимагають, і ті, що не вимагають техніко-економічного обґрунтування. В оптимізаційному розділі повинні знайти відображення обидва.

Передусім, повинні бути викладені їхня сутність, мета і засоби рішення; уявлені вхідні дані і виконані необхідні розрахунки, що

зажадаються перед впровадженням у практику.

Під час обґрунтування впровадження інших заходів або напрямів розвитку, що не вимагають обґрунтування або в разі очевидних труднощів їхнього здійснення, слід використати результати наукових досліджень і практичних досягнень у галузі управління фінансами на підставі авторитетних літературних джерел.

Рекомендується окремий підрозділ присвятити розрахунку економічної ефективності від запропонованих студентом оптимізаційних заходів.

4.2.7. Висновки

Основне призначення висновку – резюмувати зміст (підвести підсумок) роботи, вигідно підкреслити її переваги та згладити наявні недоліки. У висновку роботи викладаються положення, що характеризують ступінь розкриття теми, визначається рівень досягання мета і вирішення завдань роботи. Висновок має форму синтезу отриманих у роботі результатів. Цей синтез – послідовне, логічно струнке викладення отриманих висновків і їх співвідношення з метою роботи і конкретними завданнями, поставленими та сформульованими у вступі. Саме у висновку найбільш яскраво виявляється спроможність (або неспроможність) студента ясно мислити і викладати матеріал. У цій частині роботи міститься так зване "вихідне знання", що є новим відносно до вхідного. Саме воно виноситься на обговорення і оцінку комісії при захисті роботи. Це вихідне знання не повинно підмінятися механічним складанням висновків у кінці підрозділів, а повинно містити логічно струнке викладення головних підсумкових результатів всієї роботи.

Рекомендований обсяг матеріалу – 3 – 4 сторінки, оформлених згідно із загальноуніверситетськими вимогами, тобто 35 рядків на аркуші.

4.2.8. Перелік використаної літератури

У перелік використаної літератури можна включати не тільки ті джерела, що цитуються, згадуються або використовуються у роботі, але і ті, з якими студент ознайомився в процесі підготовки роботи, однак таких не повинно бути більш 20 % від загальної кількості літературних

джерел у переліку.

Обов'язковим у процесі написання курсової роботи є ознайомлення зі закордонними літературними джерелами, що стосуються обраної теми.

Віддавати перевагу слід свіжим джерелам інформації (за останні 3 – 5 років).

Список використаної літератури складається згідно з вимогами стандарту ДСТУ 8302:2015 «Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання». Приклади оформлення бібліографічного опису при складанні списку використаних джерел подано в додатку К.

4.2.9. Додатки

У додатки необхідно винести проміжні розрахункові матеріали, фінансову і статистичну звітність, а також інші матеріали, використання яких в основній частині роботи порушує логічну стрункність викладення.

4.2.10. Презентація до курсової роботи

За результатами досліджень, виконаних у процесі підготовки курсових робіт, студенти повинні виконати презентацію.

У презентацію до курсової роботи виносяться найбільш значущі результати дослідження, на що студент посилається в процесі захисту.

Бажано дотримуватися такої структури презентації під час перенесення ілюстрацій із розділів курсової роботи:

20 % – за першим розділом;

30 % – за другим розділом;

50 % – за третім розділом.

5. Порядок захисту курсової роботи

У процесі підготовки до захисту курсової роботи студент повинен скласти тези доповіді або доповідь і погодити її з керівником роботи, яка повинна містити:

- повне найменування теми курсової роботи й обґрунтування її актуальності;
- мету і завдання, поставлені студентом під час написання

роботи;

- результати проведених аналітичних досліджень;
- виявлені напрями і можливості оптимізації предмета дослідження;
- висновок про можливість реалізації пропозицій курсової роботи та їх подальший розвиток.

На виступ студента відводиться до 10 хвилин. Виступ повинен бути пов'язаний із презентацією, на яку необхідно посилатися під час доповіді.

8. Рекомендована література

Основна

1. Журавльова І. В. Фінансовий менеджмент і контролінг у сфері бізнесу [Електронний ресурс] : навч. посіб. / І. В. Журавльова, Н. В. Сабліна ; Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця. - Електрон. текстові дан. (1,00 МБ). - Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2018. - 173 с.

2. Журавльова І. В. Фінансовий менеджмент [Мультимедійне інтерактивне видання комбінованого використання] : Навчальний посібник / І. В. Журавльова, М. О. Кіпа, О. В. Гаврильченко ; Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця. - Режим доступу : <https://pns.hneu.edu.ua/mod/url/view.php?id=171901>

Додаткова

3. Берест М. М. Фінансовий аналіз : навчальний посібник / М. М. Берест, М. О. Кіпа. – [Мультимедійні електронні інтерактивні видання] – Режим доступу : <https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=5303> (дата звернення 10.01.2023 р.)

Ресурси мережі Інтернет

4. Кодекс України з процедур банкрутства. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19#Text>

5. Офіційний сайт Державної служби статистики України. – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua.

6. Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України. – Режим доступу : <http://www.me.gov.ua>.

7. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. – Режим доступу : <http://www.minfin.gov.ua>.

8. Офіційний сайт Національного банку України. – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua>.

9. Про затвердження Методики проведення поглибленого аналізу фінансово-господарського стану підприємств та організацій : Наказ Агентства з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій № 81 від 27.06.97 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.rada.gov.ua.

10. Про внесення змін до Методичних рекомендацій щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства : наказ Міністерства економіки України від 26.10.2010 р. № 1361) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://document.ua/pro-vnesennja-zmindo-metodichnih-rekomendacii-shod-o-vijavle-doc39053.html>.

11. Про затвердження Методики аналізу фінансово-господарської діяльності підприємств державного сектору економіки : наказ Міністерства фінансів України від 14.02.2006 р. № 170 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0332-06>.

12. Про затвердження Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації : наказ Міністерства фінансів України та фонду Державного майна України від 26.01.2001 р. № 49/121 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0121-01>.

Додатки

Додаток А

Рекомендована тематика курсових робіт

1. Антикризове фінансове управління підприємствами.
2. Управління вартістю підприємств.
3. Управління витратами підприємствами.
4. Управління грошовими потоками підприємств.
5. Управління дебіторською заборгованістю підприємств.
6. Управління інвестиційною діяльністю підприємств.
7. Управління інвестиційною привабливістю підприємств.
8. Управління кредитоспроможністю підприємств.
10. Управління ліквідністю та платоспроможністю підприємств.
11. Управління оборотними активами підприємств.
12. Управління прибутковістю підприємств.
13. Управління структурою капіталу підприємств.
14. Управління фінансовим потенціалом підприємств.
15. Управління фінансовими ризиками підприємств.
16. Управління фінансовими результатами підприємств.
17. Управління фінансовою безпекою підприємств.
18. Управління фінансовою стійкістю підприємств.
19. Формування фінансової стратегії підприємств.

Зразок заяви на затвердження теми курсової роботи

Завідувачу кафедри фінансів
д.е.н., проф. Журавльовій І. В.
студента факультету фінансів і обліку
другого (магістерського) рівня
1 року навчання, групи XXXXXXXX
Петренка Петра Петровича

З а я в а

Прошу затвердити тему моєї курсової роботи – "Управління кредитними ресурсами банку" та призначати керівником доцента кафедри фінансів, кандидата економічних наук, доцента Кіпу Марину Олександрівну.

/ підпис, дата /

Не заперечую:

/ підпис керівника /

Форма бланку пояснювальної записки до курсової роботи

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

КАФЕДРА ФІНАНСІВ

КУРСОВА РОБОТА

З ДИСЦИПЛІНИ «ФІНАНСОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ»

На тему: " _____ "

Студента (ки) 1 року навчання
2-го (магістерського) рівня вищої освіти
ОС «Магістр» денної форми здобуття вищої освіти
групи _____
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа,
страхування та фондовий ринок»,
ОПП «Фінанси та кредит»

(прізвище та ініціали)

Кількість балів з урахуванням захисту _____

Національна шкала _____ Оцінка: ECTS _____

Члени комісії:

(підпис)

(прізвище та ініціали)

(підпис)

I.
(прізвище та ініціали)

Харків - 2023 рік

Форма бланку листка-завдання до курсової роботи

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

Факультет Фінансів і обліку _____
 Кафедра Фінансів _____
 Освітній ступінь Другий (магістерський) _____
 Спеціальність 072 "Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок"

ЗАВДАННЯ**НА КУРСОВУ РОБОТУ СТУДЕНТУ**

1. Тема роботи: _____
 керівник роботи: _____
затверджені на засіданні кафедри фінансів протокол № Х від 09.02 2023 р.

Строк подання студентом роботи: " __ " _____ 2023 року

2. Вихідні дані до роботи: _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ п/п	Назва етапів курсової роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
	Розроблення плану курсової роботи, ознайомлення з літературними джерелами за темою		
	Написання теоретичної частини курсової роботи		
	Написання аналітичної частини курсової роботи		
	Написання проектної частини курсової роботи		
	Перевірка якості курсової роботи у системі "Анти-плагіат"		
	Оформлення курсової роботи і захист		

Студент(ка) П. І. Б. _____

Керівник роботи П. І. Б. _____

Приклад реферату на курсову роботу

РЕФЕРАТ

Курсова робота: с. 64, рис. 18, табл. 29, формул 5, джерел 61.

Об'єктом дослідження в роботі виступає процес управління грошовими потоками підприємства. Предметом дослідження є теоретичні засади та методичні підходи до управління грошовими потоками на підприємстві.

Метою роботи є узагальнення теоретичних засад та розробка практичних рекомендацій щодо удосконалення управління грошовими потоками на підприємствах поліграфічної галузі. Методи дослідження – аналіз та синтез, метод аналогії, метод порівняння, PEST-аналіз, метод кластерного аналізу, аналіз коефіцієнтів, матричний метод, метод Монте-Карло, метод побудови матричних балансів. Використано пакети Microsoft Office 2007: Word, Excel, Power Point, також Statistica 8.

У результаті дослідження розроблено рекомендації щодо побудови матричних балансів із метою ранжування існуючих джерел фінансування суб'єктів господарювання; обґрунтовано необхідність застосування імітаційного моделювання для прогнозування грошових потоків підприємств поліграфічної галузі та проведено відповідні розрахунки; розроблено схему типових змін позицій матриці динамічної фінансової рівноваги в системі координат "ефективність – ризик" для підприємств поліграфічної галузі.

Результати роботи представлено на Міжнародній науково-практичній конференції "Актуальные научные разработки – 2022" (Болгарія, м. Софія, 17 – 24 січня 2022 р.), Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції "Інституційні засади функціонування економіки в умовах трансформації" (м. Дніпропетровськ, 14 – 15 січня 2023 року).

КЛЮЧОВІ СЛОВА:

ГРОШОВІ ПОТОКИ ПІДПРИЄМСТВА, УПРАВЛІННЯ, АНАЛІЗ, ЕФЕКТИВНІСТЬ, ПОЛІГРАФІЧНА ГАЛУЗЬ, ПРОГНОЗУВАННЯ, ІМІТАЦІЙНЕ МОДЕЛЮВАННЯ, ДИНАМІЧНІ МАТРИЧНІ БАЛАНСИ, МАТРИЦЯ ДИНАМІЧНОЇ ФІНАНСОВОЇ РІВНОВАГИ.

**Форма заяви про дотримання професійної етики
при написанні курсової роботи магістра**

Я, _____,

Прізвище ім'я по батькові студента

студент(ка) другого (магістерського) рівня вищої освіти ОС «Магістр», спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» факультету фінансів і обліку ХНЕУ ім. С. Кузнеця, заявляю, що у моїй курсовій роботі на тему:«_____»

_____», яка подається у екзаменаційну комісію для захисту, дотримані правила професійної етики, які не дозволяють наявності плагіату, фальсифікації даних та хибного цитування при написанні випускних кваліфікаційних робіт.

Я ознайомлений з «Кодексом академічної доброчесності» Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця.

Я надаю згоду на оприлюднення моєї курсової роботи на офіційному сайті або в репозитарії університету.

_____ 15.11.20XX року _____.

(дата)

(прізвище, ініціали)

(підпис)

Зразок оформлення літературних джерел за видами
Книги

Один автор

Дробот О. В. Професійна свідомість керівника : навч. посіб. Київ : Талком, 2016. 340 с.

Скидан О. В. Аграрна політика в період ринкової трансформації : монографія. Житомир : ЖНАЕУ, 2008. 375 с.

Два автори

Батракова Т. І., Калюжна Ю. В. Банківські операції : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 130 с.

Васильєв С. В., Ніколенко Л. М. Доказування та докази у господарському процесі України : монографія. Харків : Еспада, 2004. 192 с.

Три автори

Комаров В. В., Світлична Г. О., Удальцова І. В. Окреме провадження : монографія / за ред. В. В. Комарова. Харків : Право, 2011. 312 с.

Якобчук В. П., Богоявленська Ю. В., Тищенко С. В. Історія економіки та економічної думки : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2015. 476 с.

Чотири і більше авторів

Основи охорони праці : підручник / О. І. Запорожець та ін. Київ : ЦУЛ, 2016. 264 с.

The mutual fund industry: Competition and investor welfare / R. G. Hubbard et. al. New York : Columbia University Press, 2010. 256 p.

Автор(и) та редактор(и)

Березенко В. В. PR як сфера наукового знання : монографія / за заг. наук. ред. В. М. Манакіна. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 362 с.

Дахно І. І., Алієва-Барановська В. М. Право інтелектуальної власності : навч. посіб. / за ред. І. І. Дахна. Київ : ЦУЛ, 2015. 560 с.

Без автора

Політологічний енциклопедичний словник / упоряд. В. П. Горбатенко. 2-ге вид., переробл. і допов. Київ : Генеза, 2004. 736 с.

Багатотомні видання

Ушинський К. Д. Людина як предмет виховання. Спроба педагогічної антропології : вибр. твори. Київ : Рад. шк., 1983. Т. 1. 480 с.

Законодавчі та нормативні документи

Про господарські товариства : Закон України № 294-IX від 14.11.2019. URL : : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/294-20>

Про затвердження методичних рекомендацій щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства :

наказ Міністерства економіки України від 19.01.2006 р. № 14. URL : <http://zakon.nau.-ua/doc/?code=v0014665-06>

Статті і тези

Костенко І. В., Шаповал М. Р. До питання адміністративно-правового регулювання господарської діяльності. *Держава і право*. 2019. № 86. С. 126–134.

Журавльова І. В., Берест М. М. Діагностика банкрутства підприємств на підґрунті оцінювання фінансової стійкості. *Інфраструктура ринку*. 2019. № Вип. 36. С. 393–402.

Коцербуха Н. В. Процедури та прийоми аналізу в процесі аудиту реалізації продукції підприємства. Облік, контроль і аналіз в управлінні підприємницькою діяльністю : збірник наукових праць VIII Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції, 25 березня 2020 року. Вінниця, 2020. № Ч.1. С. 24–28.

Матеріали з Інтернету

Любкіна О. В., Шмельова М. О. Діагностика фінансової діяльності і прогнозування перспектив розвитку бізнесу на основі багатофакторної моделі рентабельності. *Ефективна економіка*. 2018. № 3. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/3_2018/48.pdf.

Ковальчук Н. О., Кернаджук М. М., Ткачук О. В. Управління грошовими потоками від інвестиційної діяльності як передумова ефективного господарювання підприємства. *Інфраструктура ринку*. 2019. № Вип. 36. С. 426–431. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2019/36_2019_ukr/67.pdf.

Зміст

Вступ	3
1. Загальні вимоги та завдання до курсової роботи	5
2. Підготовчий етап виконання курсової роботи	6
2.1. Вибір теми курсової роботи і погодження її з керівником	6
2.2. Оформлення графіка роботи, листка-завдання і робота над укладанням плану	6
3. Керівництво і контроль за ходом виконання курсових робіт	8
3.1 Виконання курсової роботи	8
3.2 Керівництво курсовою роботою	9
3.3 Підготовка до захисту курсової роботи	10
4. Підготовка курсової роботи	11
4.1. Загальні рекомендації щодо написання курсової роботи	11
4.2. Характеристика структурних елементів курсової роботи	11
4.2.1. Титульний аркуш	12
4.2.2. Завдання на роботу	12
4.2.3. Зміст	12
4.2.4. Вступ	12
4.2.5. Загальні рекомендації з написання основної частини курсової роботи	15
4.2.6. Вимоги до змісту основної частини курсової роботи (за розділами)	15
4.2.7. Висновки	19
4.2.8. Перелік використаної літератури	20
4.2.9. Додатки	20
4.2.10. Графічний матеріал до курсової роботи	20
5. Порядок захисту курсової роботи	21
6. Рекомендована література	22
Додатки	23

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

**Методичні рекомендації
до виконання курсових робіт
для студентів спеціальності
072 "Фінанси, банківська справа, страхування та
фондовий ринок"
другого (магістерського) рівня**

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Укладачі: **Журавльова** Ірина Вікторівна

Відповідальний за видання *І. В. Журавльова*

Редактор *О. В. Анацька*

Коректор *О. В. Анацька*

План 2023 р. Поз. № XX ЕВ. Обсяг 34 с.

Видавець і виготовлювач – ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 61166, м. Харків, просп. Науки,
9-А Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного
реєстру

ДК № 4853 від 20.02.2015 р.